

İbni Sina, 980 yılında Özbekistan sınırlarında bulunan Buhara yakınındaki Efşene köyünde dünyaya gelmiştir. 1037 yılında bugünkü İran sınırları içinde kalan Hamedan'da vefat etmiştir. İbni Sina'nın yaşadığı dönemlerde Buhara Samani devleti ve daha sonra Karahanlılar daveletinin sınırları içinde kalmıştır.

Felsefe alanında yaptığı çalışmalar

İbni Sina, Felsefe, Tıp, Mantık, Astronomi vs. birçok farklı alanlarda eserler veren bir düşünür ve filozoftur.

Felsefeyi yöntem ve problemler bağlamında sistemleştiren Farabi'den sonra İbn Sina kendisine ulaşan felsefe birikimini sistemleştiren İslam filozofudur.

Özellikle Aristo felsefesi ile Platon felsefesini kusursuz bir şekilde sentezleyen yine İbn Sina'dır.

Farabi yaşamı boyunca salt felsefe alanında son derece önemli eserler vermiş olmasına rağmen özgün İslam felsefesinde bir şeyler yapmak istediğini ifade etmiştir. Onun bu isteğini her ne kadar gerçekleştirmeye kendi ömrü yetmezken **İbn Sina bu talebi "Hikmetü'l-Meşrikiyye" ve "Mantıku'l- Meşrikiyye" adlı eserleri yazarak bu alanda ilk eserleri kaleme almıştır.**

Sudur Nazariyesi

İbn Sina kendisini derinden etkileyen Farabi gibi **varlıkları Vacibu'l-Vücut ve Mümkünü'l-Vücut şeklinde ikiye ayırmakta ve Zorunlu varlık olan Tanrı'dan diğer varlıkları sudur yoluyla türediğini anlatmıştır. İbn Sina'ya göre Tanrı önce İlk akılı yaratmıştır ve İlk akıldan bütün diğer varlıklar türemiştir.**

Ahiret İnancı

İbn Sina insanı beden ve ruhtan ibaret görerek düalist bir insan anlayışını dile getirmektedir. Ona göre, ruh ölümsüzdür ve cansız olan bedene can vermiştir. Can veyahutta ruh olmayınca

bedenin de yaşaması mümkün değildir. **Dolayısıyla İbn Sina Farabi gibi ahirette ruhen dirilmeyi savunmaktadırlar. Bilindiği gibi tam da bu yüzden Gazali, Farabi ve İbn Sina'yı tekfir etmiştir.**

Bilgi

İbn Sina'ya göre, her varlığın önce mahiyetini, cinsini, faslını, arazlarını ve zatını tanımlayan bir tarif yapılmalıdır. Ancak bu tarif dış dünyadaki bir varlığın, bireyin zihninde teşekkül etmesi yani tasavvurun bir sonucudur. Bu tasavvurun dış dünyadaki varlığa ne kadar uygun düştüğünü görmek için deney ve gözlem yapılmalıdır. **Böylelikle İbni Sina'nın kanıta dayalı bilimden yana olduğunu söyleyebiliriz** . Ona göre iki farklı yöntemle bilgilerimiz test edilebilir:

1. Rasyonel yaklaşım: Akıl yürütme ve mantıksal çıkarsamalara dayanmaktadır.

2. Empirik yaklaşım: Deney, gözlem ve kanıta dayalı bilgilere dayanmaktadır.

İki temel yaklaşımla elde edilen bu bilgilerin İbni Sina rasyonel, metodik, sistematik, objektif ve tutarlı olması gerektiğinden bahsetmektedir. Buna bağlı olarak tasavvur ve gözlem-deney ile gerçekleştirilen değerlendirmeler (analiz, sentez, ilişkilendirmeler, akıl yürütmeler, kategorileştirmeler yeniden tanım ve tarifler) kayda alınmalı ve zapta geçirilmelidir ki; bu metodolojik süreç, kişi veya organik bir varlık ile kaim olmasın. Tüzel bir kişilik kazansın, kurumsallaşsın ve sürekli hale gelsin.

İbni Sina'da Nefis ve Akıl

1. Nefis

· İbni Sina'ya göre nasıl evren maddi ve manevi yapıya sahipse **insan da nefis ve beden olmak üzere düalist bir yapıdan oluşur.**

Ona göre nefis, cevher olarak bağımsız bir varlığı vardır. Gayri maddi ve basittir. Cisimde bulunan bir güç değildir.

Nefsi ilk yetkinlik olarak tamamlar

. Bunun sebebi canlı türünün bil-fiil olarak var olmasının nefis ile gerçekleşmesinin dolayısıyladır. İkinci yetkinlik ise türe ait özelliklerini bil-fiil olarak ilk yetkinliğe bağlı şekilde ortaya çıkmasıdır.

· İbni Sina'ya göre **nefis insana özgü değildir, bitki ve hayvanda da bulunur. Ona göre bozuluş dünyasında üç tür nefis vardır: Nebati, hayvani, insani.**

· Nefsin bu denli çeşitli olmasının sebebi onu taşıyan cismin mizacıdır. Mizacı ne kadar mutedil ise nefsin düzeyi de o kadar yüksektir.

· Eflatuncu yaklaşımın aksine **nefis bedenden önce değil bedenle birlikte var olur.** Nefsin semavi alemden sadır oluşu ve akıllar ile hudusu İbni Sina'nın nefis teorisini sudurcu kozmolojisi üzerinden metafiziğe bağlar ve onun bir konusu haline gelir.

· İbni Sina'ya göre nefis, bedenden ayrı manevi bir cevherdir. Bunun delili, insanda bulunan akli idrak ile duyusal idrakin arasındaki farkın açıklanmasına ve akli idrakin cisim olmayan bir cevherde gerçekleştiğinin gösterilmesine dayanır.

· Duyusal idrak güçleri cismani bir organla idrak ederler. Madde ve suret ayrımını yapamazlar. Nesnenin madde ve suretini birbirinden ayırt edemez. Oysa akli idrak gücü nesnenin suretinin maddesinden her yönüyle tam olarak soyutlayıp idrak edebilmektedir. İşte onun bu özelliği ona sahip olan şeyin cisimsel olmayan bir cevher (nefis) olduğunu gösterir.

· Ayrıca duyusal idrak güçlerinin aksine akıl gücünün kendini idrak edebilmesi kendi bilincinin farkına varabilmesi bu gücün cisimsel olmadığını gösterir.

· Düşünce tarihinde ilk defa İbn-i Sina nefsin kendini bilmesi olgusunu **İslam dünyası yanında Orta çağ Avrupası'nda meşhur olan boşlukta "uçan insan" deliliyle açıklamaya çalışır. Bu örnekle İbn-i Sina bedenimizden kuşku duyabileceğimizi fakat ruhumuzun olmadığını**

asla düşünemeyeceğimizi vurgular.

Nefis bedenle birlikte var olsa da mahiyet olarak bedenden farklıdır ve bedenle birlikte yok olmaz.

· İbn-i Sina Yeni Eflatunculardan da yararlanarak ölüm sonrası hayatı temellendirir.

· Aristo'ya göre insan nefsi ile hayvan nefsi arasında fark yoktur ama İbn-i Sina'ya göre fark vardır. İbn-i Sina'ya göre insan nefsinin diğer nefislerden ayıran ve böylece insanı insan yapan belirli güçleri vardır. Bu insani güçler ikiye ayrılır:

a) Eyleme Dayalı / Âmile/Pratik güç: İnsan bedeninin hareket ilkesidir. Bu güç insanı düşünmeye bağlı birtakım fiillere yöneltir. İbn-i Sina'ya göre nefsin bu gücü beden üstünde yönetici olmasını sağlar. Dolayısıyla bu güç insanın ahlaklı bir varlık haline gelebilmesi ancak bu gücün bedeni güçlere hakim olup yönetmesiyle gerçekleşir.

b) Bilme / Âlime / Teorik Dayalı güç: Yukarıya ulvi olana dönük olan ve insanın bu alanla ilişkisini sağlayan güçtür. Bu güç, tümel bilgiyi elde etmeye yarar. İlk ve ikincil akledilenleri nefse kazandırır. Bu güç sayesinde insan diğer canlılardan ayrılır. Bu güç ile metafizik bilgisini elde ederek yetkinliğe ulaşır.

2. Akıl ve Bilgi Görüşü

İnsan akıllı dört aşamadan geçer:

a) Heyulani Akıl: her insanda olan bilme yetisi / bil-kuvve halde akıl buradadır.

b) Meleke halindeki akıl: İlk akledilenler olarak niteleyebileceğimiz belli ilkeler burada kazanılır.

c) Fiil halindeki akıl: Deney, gözlem, sezgi, düşünme ile ikinci akledilebilir şeyler kazanılıyor. Faal akıl devrede. Bil- fiil düşünülür.

d) Müstefad akıl: İnsani aklın tam anlamıyla bil-fiil hale geldiği bilgilerdir. Mükemmellikte son noktadır.

Sezgi

İbn-i Sina bilgiyi elde etmede sadece düşünceden yararlanmaz aynı zamanda sezgiden de yararlanır. Sezgi bilinmeyenin bilgisine aniden geçiştir. Sezgi, hads'tir. Sezgi, ilahi bir feyizdir, faal akılla doğrudan bir akli ittisaldır. Sezgi çaba olmaksızın da gerçekleşir.

Peygamber

İbn-i Sina'da hads, nübüvvet olgusunu açıklarken başvurduğu anahtar kavramlardan biridir. Peygamber de hem akıl hem de sezgi aktiftir. Faal akılla mükemmel bir ilişki içindedir. Peygamberlerin taşıdığı kutsi akılda sezgi ile bilgi elde etmesi mümkündür.

Peygamberin nefsine ait iki önemli özelliği vardır:

Birincisi hayal gücü: Bu özellik sayesinde geçmiş ve gelecekteki hiç kimsenin bilmediği ve şahit olmadığı olayları bilir. Semavi nefislerden birtakım cüzi bilgileri alabilir.

İkincisi mucize gösterebilmesi / Tabiatı değiştirebilme:

İbn-i Sina'nın nefis ve akıl görüşü sadece bilgi teorisi ve ahlak felsefesi gibi alanları değil nübüvvet, mucize, vahiy, keramet gibi pek çok konuyu da felsefi ve rasyonel temelde izah eden bir sistem ortaya koymuştur.

Gazali'nin İbni Sina'yı Şarap İçmekle itham etmesi

Gazali el-Munkız mine'd-Dalal kitabında felsefecileri alkolik olmakla suçlayarak; içlerinde en iyi olanın İbni Sina olmasına rağmen O'nun da şarabın içilebileceği yönünde fikir beyan ettiğini söylemiştir. O'na göre, İbni Sina, yazdığı ahitnamede, Allah Teâlâ'ya ahitlerde bulunmuş, dinin emirlerini yerine getireceğini, ibadetlerde kusur etmeyeceğini, şarabı zevk için değil, tedavi için içeceğini söylemiştir.

Gazali'nin İbni Sina'yı Küfürle itham etmesi

Gazali Tehafitü'l-Felasife adlı kitabında Farabi ve İbni Sina'nın bize öğrettiği filozofların üç konuda dinden çıktığını iddia etmiştir. Bunlar;

1. Allah'ın külliyatı bildiğini ancak cüziyatı bilemeyeceğini,
2. Öldükten sonra dirilmenin bedenen değil de ruhen olacağını,
3. Alemin ezeli ve ebedi olduğu şeklindedir.

Ayrıca Gazali'ye göre filozoflar 17 konuda da bidate düşmüşlerdir.

İbni Sina'ya ait Önemli Kitaplar

1. Şifa Kitabı

Şifa sözcüğü, "şifa veren" ve "yeten" anlamına gelmektedir. eş-Şifa, İbni Sina'nın en önemli felsefe kitabıdır. Bu kitap başta

mantık, matematik, fizik ve metafizik olmak üzere bütün bilim dalları ile ilgilidir.

Adeta bir felsefe ansiklopedisi olan bu kitapta hemen her konu sistematik olarak ele alınmaktadır.

11 cilt olan bu kitap Avrupa'da birçok dile çevrilerek ders kitabı olarak okutulmuştur.

Fahreddin Razi ve Gazali gibi kelimacıların en sık kullandığı bu eser, Aristotelesçi yapıyı en geniş ele alan eser olmuştur. İbni Sina

bu eserde

mümkün ve vacibu'l-vucud gibi varlıksal kavramları metafiziksel alana dönüştürmüştür.

Eserin başında mu'tezili kelimacılara değinerek felsefe-kelam bütünleşmesini gerçekleştirmiştir.

2. Kanun fi't-Tıp ve İbni Sina'nın Tıp Alanındaki Başarıları

Kanun fi't-Tıp, Batı'da 17. yüzyıla kadar Avrupa tıp okullarında ders kitabı olarak okutulan bir kitaptır. İbni Sina denince ilk aklımıza onun tıp alanında yazdığı eserler ve özellikle Kanun fi't-Tıp kitabı gelmektedir.

ÇOCUK YAŞTA HEKİMLİK YAPMAYA BAŞLADI

Kuşyar adlı bir hekimin yanında hekimliği öğrendi. Genç yaşta doktorluğa başladı ve hastaları ücretsiz tedavi etti. **Samani hükümdarı Nuh bin Mansur'u 997'de tedavi edince, saray kütüphanesini kullanma hakkını aldı.**

Bu kütüphanelerde bulunan kitaplar sayesinde Aristo ve diğer filozofların felsefelerini öğrendi. Aristo'nun metafiziğini, Farabi'nin kitabı sayesinde kavradı. Mansur ölünce, Harezmi'e gitti ve Emir Ali'nin doktoru oldu.

GAZNELİ MAHMUT'UN DİKKATİNİ ÇEKTİ

Gazneli Mahmut, kendi emrine girmesini isteyince bunu reddetti. Mahmut'tan korktuğu için farklı bölgelerdeki emirlerin saraylarında çalıştı.

Bazı emirlerce, vezir unvanı verilen İbn-i Sina, saray entrikaları nedeniyle birkaç kez hapsedildi. Öldürülmekten zor kurtuldu ve İsfahana kaçtı.

İbni Sina hapisshanede bile ölümsüz kitaplarını yazmaya devam etti. Son 12 yılını Ebu Cafer'in yanında geçirdi ve 1037'de öldü.

KANUN 10 KEZ LATİNCEYE ÇEVİRİLDİ

İbn Sînâ'nın hem Doğu hem de Batı dünyasında yüzyıllarca etkin olmuş el-Kânûn fî't-tıbb adlı eseri beş kitaptan oluşmaktadır ve dönemin bilim dili olan Arapça olarak yazılmıştır.

Kânûn Cremonalı Gerard tarafından **12. Yüzyılda ilk kez Latinceye çevrilmiş ve 1473 yılında Milano'da basılmış;** sonraki dönemlerde çeşitli dillere tam ya da kısmi çevirileri yapıldığı gibi pek çok kez de basılmıştır.

1279 yılında Roma'da İbraniceye çevrilen ve 1491 yılında Napoli'de baskısı yapılan eser, **1593 yılında da Roma'da ilk kez Arapça olarak basılmıştır.**

Eserin birinci kitabı iki kez İngilizceye çevrilmiş olup, ikinci, üçüncü yine beşinci kitabının

Almanca bir çevirisi bulunmaktadır.

İbn-i Sina'nın en önemli eseri olan **“Kanun f'it Tıb” (Tıbbın Kanunu) "Canon de la Medicine"** ismiyle **10 kez farklı kişilerce Latince'ye** çevrildi.

Öte yandan bu eserin tamamı ya da bazı kısımları üzerine aralarında Fahrü'ddîn Râzî, İbnü'n-Nefîs, Kutbü'd-dîn Şîrâzî ve Aksarayî gibi pek çok önemli hekim tarafından şerh ve yorumlar yazıldığı da bilinmektedir.

Bu yorumların arasında en önemli olanlardan birisi, hiç kuşku yok ki **İbnü'n-Nefîs'in Kânûn'un ANATOMİ bölümü üzerine yazdığı Şerhu Teşrihi'l-Kânûn'dur.**

Kanun f'it Tıb, en doğru bilgileri içeren **14 ciltlik bir tıp ansiklopedisiydi.**

Bu kitap, "Çin", "Hint" ve "Mısır"ın geleneksel tıp bilgileri ile İslam tıbbının birikimini harmanlayan ideal bir ders kitabıydı.

Kitap, **1650 yılına kadar Fransa'daki Montpellier Üniversitesi, Belçika'daki Leuven Üniversitesi ve diğer tıp fakültelerinde okutuldu.** Leonardo da Vinci'nin de bu kitabın etkisinde kaldığı söylenir.

İsviçreli tıp tarihçisi A. C. Keps, kitap için **“tüm zamanların en önemli entelektüel fenomeni bu kitaptır”** demişti.

Modern tıbbın babası sayılan Sir W. Osler, kitabı **“Tıbbın Kanunu, tüm kitaplardan daha uzun süre TIBBIN İNCİLİ oldu”** diye tanımladı.

Bilim tarihçisi E. S. Smith, “**bin yıllık kitabın 21. yüzyılda bile saygı görmesi, İbn-i Sina’nın değerini kanıtlar**” diye yazmıştı.

KANUN'DA İLAÇLAR

Kitapta, **ilaçların deneysel amaçlı kullanımı sırasında uyulması gereken kurallar** veriliyordu.

Klinik farmakoloji konusunda, deneysel bir yaklaşım öneriliyordu. Örneğin, “**İLACIN ETKİ SÜRESİNİN İZLENEREK TESADÜFİ İYİLEŞME OLMADIĞINDAN EMİN OLUNMASI**” isteniyordu. “Çok sayıda hastanın tedavisinde etkili olduğuna emin olmak gerektiği”de vurgulanmıştı.

İlaçların, **HAYVAN DENEYLERİNDE** başarılı olduktan sonra insan üzerinde de denenmesini öneren kitapta, 760 ilaç listelenmişti.

İBNİ SİNA VE TEDAVİ ŞEKİLLERİ

Kitap, dünyada ilk kez “**kanıta dayalı tıp**”, “**deneysel tıp**”, “**klinik testler**”, “**verimlilik analizi**”, “**risk faktörü**” ve “**sendroma dayalı hastalık teşhisi**” gibi kavramları gündeme getirdi.

“Çam ve okaliptüs yağı koklama”nın solunum sistemine yararı anlatılıyordu.

“**KAN BASINCI**” ve “**NABİZ SAYMAYA ÖNEM VERİLMESİ**” de dikkat çekicidir.

Verem gibi mikrobik hastalıkların bulaşıcı özelliği ve karantinaya almanın önemi de vurgulanmıştır.

İbn-i Sina KAN DOLAŞIMINI çok iyi biliyordu ve dolayısıyla yiyecek ve içeceklerle oluşan vitaminleri kanın bütün vücuda taşıdığını da biliyordu.

Kitap, bazı hastalıklarda psikolojik etkilere dikkat çekmiş ve RUH HASTALIKLARINDA MÜZİK DİNLETMENİN yararını anlatmıştır.

Deri kanseri için çinko oksitli merhem tavsiye edilmektedir.

Şeker hastalığı çok detaylı olarak tanımlanmakta ve bitkisel ilaçlarla tedavi şekli verilmektedir.

AMELİYAT

İbni Sina ilk olarak apandisit ameliyatını yapmıştır. Ameliyatlarda ilk olarak anestezi için narkoz kullanmıştır. Böylelikle ameliyata başlamadan hastaya AROMATİK MADDELERE VEYA NARKOTİK İLAÇLARA batırılmış sünger koklatılmıştır. İbni Sina'nın hastaları ameliyat öncesi tamamen uyutarak veyahutta lokal anestezi yöntemiyle uyutmadan da ameliyat yapmıştır.

40 ESER TIPLA İLGİLİ

İbn-i Sina'nın diğer eserleri İbn-i Sina'nın 100'den fazla eserinin 40'ı tıpla ilgilidir.

İBNİ SİNA'YI AVRUPA SAHIPLENİYOR, İSLAM ÜLKELERİ İSE MESAFELİ

Geçmişten günümüze doktorların doktoru diye anılan İbn-i Sina, dünyanın her yerinde saygı

İbni Sina

Prof.Dr.İlhan Yıldız tarafından yazıldı.

Perşembe, 22 Ekim 2015 18:33 - Son Güncelleme Salı, 22 Kasım 2022 00:09

görüyor.

Avrupa'da İbni Sina'yı tıbbın hükümdarı olarak görüyorlar. Aşağıdaki resimde de görüldüğü gibi ortada İbni Sina solunda ve sağında ise ünlü Yunan hekimleri Hipokrat ve Galenos var.

Üzüntüyle ifade etmek isterim ki Avrupa İbni Sina'yı sahiplenmesine rağmen İslam ülkeleri O'nunla arasına mesafe koymuştur.

Avrupa'da İbni Sina anısına kurulan hastane, fakülte ve üniversiteler var.

DANTE, 14. yüzyılda yazdığı ünlü “İLAHİ KOMEDYA” oyununda İbni Sina'nın adına yer verdi.

Buhara Müzesi önünde, İran'da ve Ankara Üniversitesinde heykeli var. Paris Üniversitesi Tıp Fakültesinde portresi asılı.

Ay üzerindeki bir kratere “İbn-i Sina Krateri” adı verildi.

İran'da “İbn-i Sina Üniversitesi”, Tacikistan'da “İbn-i Sina Tacik Devlet Tıp Üniversitesi”,

Hindistan'da "Orta Çağ Tıp Bilimleri İbn-i Sina Akademisi", Pakistan'da "İbn-i Sina Tıp Fakültesi", Afganistan'da "İbn-i Sina Belh Tıp Fakültesi" ve Ankara Üniversitesinde "İbn-i Sina Hastanesi" yer almaktadır.

Çeşitli ülkeler, onun anısına madalyon, para, zarf ve pul bastırdı.

KANUN Fİ'T-TIP KİTABININ TÜRKÇE ÇEVİRİSİ

Türklerin Anadolu coğrafyasına yerleşmesinden sonra bu topraklar üzerinde **Hekim Bereket tarafından hazırlanan ilk Türkçe tıp eseri olan Tuhfe-i Mübârizî'** nin, girişinde de bildirildiği üzere Kânûn'un birinci ve ikinci kitaplarında bulunan bölümlerden seçilerek yazılmış olmasına karşın, **KANUN'UN TÜRKÇE ÇEVİRİSİ** oldukça geç bir dönemde, ilk kez **18. Yüzyılda yani Avrupa'dan takriben 500 yıl sonra Tokatlı Mustafa Efendi tarafından gerçekleştirilmiştir.**

Selçuklu ve Osmanlı Devletinde bulunan Daru's-Şifalarda kitap Arapça orijinal diliyle yüzyıllarca okutulmuştur.

Kânûn'un bu Türkçe çevirisinden başka, günümüzde de halen çağdaş Türkçeye çevirme çalışmaları sürmekte olup, adı geçen **eserin birinci, ikinci ve beşinci kitaplarının** Türkçe çevirisi yayınlanmıştır.

Ancak Türkçe çevirilerin sayısının arttırılmasında fayda var. Batıda bu eser aynı dile 10 defa Latinceye tercüme edilirken Türkçe çevirilerde hem geç kalınması hem de çeviri sayısının arttırılmaması son derece düşündürücü.

Acaba Osmanlı Devletinde bilimle uğraşan kişiler genelde Arapça bildiği için çeviriye gerek mi duyulmadı?

Bu sorunun cevabı eğer müspetse biraz rahatlayabiliriz.

Ancak eğer Osmanlı uleması ve hekimleri Gazali tarafından eleştirilmesi nedeniyle İbni Sina'nın Kanun adlı tıp kitabını tercüme etmekte yavaş ve isteksiz davranmışlarsa bu çok üzücü.

Tokatlı Mustafa Efendi ve Kânûn'un Türkçe çevirisi Osmanlı Müellifleri adlı eserde "Mütercimi-i Kânûn" olarak bildirilen Mustafa bin Ahmed Tokat'ta doğmuş ve öğrenimini İstanbul'da yapmıştır.

Tokatlı Mustafa Efendi, Sultan III. Mustafa'nın emri ve Hekimbaşı Kâtip-zâde Refî' Efendi'nin gözetimi ve yol göstermesi ile İbn Sînâ'nın "Kânûn fî't-tıbb" adlı eserini Türkçeye çevirmiştir.

Tokatlı Mustafa Efendinin kendi eliyle yazdığı Tahbîzü'l-Mathûn adlı eserin çevirisi h.1179/ m.1766 yılında tamamlanmış olup, Bursalı Mehmed Tahir "Osmanlı Müellifleri" adlı eserinde bunu bildiren dizeyi şöyle nakletmektedir: "Ba' elvâ a devâyı müfredi al derde il dermân."

Tahbîzü'l-Mathûn'la ilgili olarak Süheyl Ünver, **dilinin ağır ve cümlelerinin çok uzun olmakla birlikte, iyi bir yazıyla yazıldığı ve düzeltildiği için yararlanmaya değer bir çeviri olduğu** açıklamasını vermektedir.

Adıvar da çevirinin dili ve önemi ile ilgili olarak şunları söylemektedir: "..Çeviri için biraz mübalağayla diyebiliriz ki, yalnız cümlelerdeki fiiller Türkçeye çevrilmiş, öteki kelimelerin çoğu Arapça olarak bırakılmıştır. **Herhalde, bu devre kadar gelen Osmanlı-Türk hekimlerinden Arapça bilenlerin tıba dair yayınladıkları eserlerin çoğu, sadece Kanun'un özetiyken, Tokatlı Mustafa Efendinin asıl ana eseri dilimize çevirmeye teşebbüsü takdire, yüzyıllarca Türk-Osmanlı hekimliğine hâkim olan bu eserin, ancak modern tıbbın memlekete girmesinden pek az önce dilimize çevrilmiş olması da teessüfe layıktır.**

Çünkü, eğer Kanun önceden çevrilmiş olsaydı, faydasız hatta bazen zararlı birtakım

eserler yerine bu ana kaynak herkesin istifadesi önüne konulmuş olacaktı."

Tahbîzü'l-Mathûn'un az sayıda nüshası bulunmaktadır. İstanbul, Ragıp Paşa Kütüphanesi, No: 1335'de yazar eliyle yazılan nüshadan başka, İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Hamidiye Koleksiyonu, No: 1015'de, İstanbul Topkapı Sarayı Kütüphanesi, Bağdat Köşkü Koleksiyonu, No: 342'de,13,23 İstanbul Üniversitesi, Çapa Tıp Tarihi, No: 1855'de ve Talat, Tıp-Türki, No: 10'da nüshaları bulunmaktadır.

İBNİ SİNA'NIN HİNDİBA MUCİZESİ

İbn-i Sina'nın muhteşem eseri "E'l Kanun Fi't Tıp"ta yer alan birçok şifalı bitki içinde herkesin kolaylıkla bulacağı bir bitkiyi yani Hindibayı örnek olarak verelim.

İbni Sina Kanun'da "KANSER TEDAVİSİ" için "HİNDİBA"nın yararına değiniyor.

Eğer tümör, ameliyatla alınacaksa o zaman kanserli bölgenin iyi temizlenmesi öneriliyordu.

İbn-i Sina bu bitkinin yapraklarının yıkanmadan ve soğuk su ile yapılan ekstrelerinin kullanılmasının gerektiğini savunan "HİNDİBA RİSALESİ" adlı özel bir kitapçık hazırlamıştır.

"Hindiba Risalesi" Süheyl Ünver tarafından 1930 yılında "Hindiba Mucizesi" adıyla Türkçe'ye tercüme edildi.

Ülkemizde yabani olarak bulunmayan bu bitki [İstanbul](#) ve [Bursa](#) 'da özel olarak yetiştirilmektedir.

HİNDİBA, bir kere KARACİĞERİ en olumlu etkileyebilen bitkilerden biridir. SAFRA KESESİ VE KARACİĞER HASTALIKLARINI TEDAVİDE HİNDİBANIN SON DERECE ÖNEMLİ KATKILAR SAĞLADIĞI BİLİNMEKTEDİR. Günde yenilen 5-6 ÇİÇEK SAPININ, KRONİK KARACİĞER İLTİHAPLARINDA iyileşme sağlayabilir. Bu saplar şeker hastalığına

da iyi gelebilir.

Not: Bu yazı makale, köşe yazısı vs. gibi akademik bir yazı değildir. Sadece ders notu olarak kullanılmaktadır